

Faktaark
22-06-2017

Strategiske spor i arbejdet med vidensbasering af socialpolitikken

Vidensdagsordenen er ikke ny på socialområdet. Blandt andre har Socialstyrelsen og SFI gennem en årrække lavet analyser, herunder analyser baseret på surveydata og effektstudier af sociale indsatser. Med regeringsgrundlaget er det politiske og organisatoriske fokus på en vidensbasering af socialpolitikken imidlertid blevet styrket.

Det er blandt andet kommet til udtryk med regeringens 10 mål for social mobilitet, der sætter rammer og retning for udvikling af socialpolitikken. Det gælder både nationalt og kommunalt, og målene understøtter arbejdet med at omstille de sociale indsatser, så de i højere grad baseres på viden om, hvad der virker. Det afspejler sig også i Børne- og Socialministeriets datastrategi. Analyser og data er samtidig blevet markant opprioriteret i ministeriet med oprettelsen af en selvstændig afdeling for Analyse og Datastrategi i departementet i 2015.

Arbejdet i retning af en mere vidensbaseret socialpolitik følger to overordnede spor. **Det ene spor** handler om at understøtte kommunerne og de enkelte sociale tilbud i deres arbejde med lokalt at opbygge viden om indsatserne via systematisk dokumentation af resultaterne, herunder indsamling af egne data. Her er et centralt værktøj Socialstyrelsens "Håndbog for sociale tilbud i resultatdokumentation og evaluering".

Det samme gælder Socialstyrelsens Vidensdeklarationen, der er en systematik for at tydeliggøre vidensgrundlaget bag sociale indsatser, aktuelt bedste viden om sociale indsatser og metoder på Vidensportalen samt lovende praksis på det specialiserede socialområde; "Kort og klart. Lovende praksis på det specialiserede socialområde" og forskningsrapporten "Indkredsning af lovende praksis på det specialiserede socialområde"

Senest har Børne- og Socialministeriet i januar 2017 offentliggjort en "Strategi for udvikling af sociale indsatser".

Boks 1 giver et overblik over eksisterende værktøjer til udvikling og afprøvning af socialfaglige metoder.

Boks 1

Værktøjer til udvikling og afprøvning af socialfaglige metoder

- Drejebog for anvendelse af *Strategi for udvikling af sociale indsatser* i udviklingsprojekter.
- Validerede måleredskaber til måling af resultater og effektmålinger på det sociale område.
- Retningslinjer for økonomisk evaluering på det sociale område og et redskab til omkostningsvurdering.
- *Vidensdeklarationen*, der er en systematik for at tydeliggøre vidensgrundlaget bag sociale indsatser og metoder.
- Aktuelt bedste viden om sociale indsatser og metoder på *Vidensportalen*.
- *Lovende praksis på det specialiserede socialområde* og *Resultatdokumentation og Evaluering* og *Håndbog for sociale tilbud*, er redskaber til at udvikle og synliggøre værdien af lokale indsatser i kommunerne og på de sociale tilbud.

Læs mere på www.socialstyrelsen.dk.

Socialstyrelsen forventes i efteråret 2017 at have færdigudviklet den socialøkonomiske investeringsmodel (SØM). Det overordnede mål med modellen er at vise de økonomiske konsekvenser af sociale indsatser over tid. Modellen kan således give brugbar viden om de økonomiske konsekvenser, som kan indgå i grundlaget, når kommunerne skal tage beslutninger om den sociale indsats. Læs mere om SØM på www.socialstyrelsen.dk.

Det andet spor handler om fra centralt hold at opbygge mere viden om målgrupper og modtagere af sociale indsatser. Dette spor udfoldes blandt andet i Børne- og Socialministeriets analysestrategi (se boks 2), og datastrategi (se boks 3), herunder Socialpolitisk Redegørelse, i ministeriets løbende arbejde med registerbaserede analyser, samt i en række satspuljeprojekter og andre centralt finansierede projekter, der sigter mod udvikling af socialfaglige metoder med dokumenteret effekt.

Boks 2

Børne- og Socialministeriets analysestrategi

Der er et stort potentiale for at styrke politikudviklingen på socialområdet med udgangspunkt i analyser baseret på registerdata, der bidrager med mere viden om, hvad der karakteriserer modtagere af sociale indsatser, hvordan indsatserne virker, og hvad indsatserne koster. Det samme gælder en mere vidensbaseret prioritering og styring på det sociale område, både nationalt og lokalt.

Børne- og Socialministeriets analysestrategi tager sigte på at styrke grundlaget for en vidensbaseret socialpolitik gennem en bedre udnyttelse af registerdata på området.

Strategien baserer sig hovedsageligt på registerbaserede analyser og indeholder tre centrale elementer:

- 1. Viden om, hvad der karakteriserer modtagere af sociale indsatser.** Når de sociale indsatser skal løftes, er det afgørende at have viden om, hvor store målgrupperne er, og hvad der karakteriserer modtagere af sociale indsatser. For at kunne prioritere og styre på socialområdet er det desuden nødvendigt at kende til målgruppernes karakteristika i forhold til uddannelse, beskæftigelse, forsørgelsesgrundlag, bolig- og familieforhold, social baggrund samt diagnoser, kontakt til sundhedssystemet og kriminalitet. Det samme gælder modtagergruppernes geografiske fordeling og udvikling. Det skal ses i lyset af, at indholdet og formålet med de sociale indsatser i høj grad afhænger af og tildeles ud fra den enkeltes konkrete livssituation og behov.
- 2. Viden om, hvordan indsatserne virker.** Analyser af, hvem målgrupperne er, kan give vigtig viden om, hvor indsatsen ser ud til at nå i mål, og for hvem og hvor der er behov for at omstille indsatserne for at sikre bedre resultater. Inden man kan analysere, hvordan en indsats virker, er det nødvendigt at tage stilling til, hvad der er de relevante progressionsmål og succeskriterier for den målgruppe, man vil undersøge, og hvordan man måler det. Det er i sig selv en central del af analysen. I mange tilfælde vil man ikke kunne måle direkte på de relevante progressionsmål og succeskriterier, og man må basere sig på mere indirekte indikatorer for at se, hvordan modtagerne klarer sig målt i forhold til relevante succeskriterier.
- 3. Viden om, hvad indsatserne koster.** Viden om, hvordan de sociale indsatser virker, er ikke kun et spørgsmål om, hvordan indsatserne understøtter borgernes behov for progression og muligheder for at nå et succeskriterium. Der vil i mange tilfælde være behov for at kunne prioritere mellem forskellige typer af indsatser, herunder for at kunne vurdere om en indsats er omkostningseffektiv og for at kunne styre udgiftsudviklingen. Mere viden om, hvad de enkelte indsatser koster, er derfor også en helt central del af en mere vidensbaseret socialpolitik.

Med Børne- og Socialministeriets datastrategi for børne- og socialområdet arbejdes der målrettet mod at skabe bedre data og etablere data for flere modtagere af sociale indsatser. Det er en præmis for hele datastrategien, at kommunerne samlet set ikke skal registrere og indberette mere end i dag.

Boks 3

Datastrategi for børne- og socialområdet

Børne- og Socialministeriet arbejder strategisk med dataudvikling, og ministeriets datastrategi for 2016-2020 omfatter en ambitiøs plan for bedre data på børne- og socialområdet. Visionen for datastrategien er, at der for alle målgrupper på ministerieområdet indsamles dækkende og aktuelle data af høj kvalitet.

Bedre data om dagtilbud og om den sociale indsats skal blandt andet sikre et større vidensgrundlag på området og give kommunerne større gennemsigthed i forhold til andre kommuners praksis og bedre vilkår for erfaringsudveksling på tværs af kommunegrænserne.

Af væsentlige resultater for udmøntning af datastrategien for 2016 og første halvdel af 2017 kan nævnes:

- **Synliggørelse af kommunernes registreringspraksis.** I Socialpolitisk Redegørelse 2016 blev det som et forsøg besluttet at synliggøre kommunernes arbejde med dataregistrering og kvalitetssikring af data om forebyggende foranstaltninger til udsatte børn, unge og familier. Den større synlighed har givet øget opmærksomhed i kommunerne om at levere data til tiden og er derfor udbredt til anbringelsesstatistikken samt statistikken om udsatte voksne og personer med handicap.
- **Ny databekendtgørelse.** De gældende krav til kommunernes dataindberetning på det sociale område er i dag ikke samlet ét sted, og det kan derfor forekomme uklart, hvad der skal indberettes af hvem og hvornår, hvilket kan give anledning til upræcise indberetninger. Folketinget har derfor vedtaget et lovforslag i juni 2017, der giver ministeriet hjemmel til at udstede en databekendtgørelse, der så vidt muligt samler alle regler og informationer om dataindberetningen på det sociale område ét sted.
- **Sanering i statistikkerne på socialområdet.** Børne- og Socialministeriet, KL og Danmarks Statistik har arbejdet målrettet på at sikre, at det kun er de mest nødvendige data, der indsamles centralt. De foreløbige resultater peger på, at der er tale om betydelige saneringer, som vil lette indberetningsbyrden for kommunerne væsentligt, særligt med hensyn til statistikkerne på området for udsatte børn og unge.
- **Etablering af kvindekrisecenterstatistik og hjælpemiddelstatistik.** Børne- og Socialministeriet har iværksat en indsamling af oplysninger til en ny individbaseret statistik om kvinder og børn på krisecentre, hvor tal for 2017 forventes offentliggjort i foråret 2018. Der er også iværksat en pilotindsamling af oplysninger til at danne en national hjælpemiddelstatistik på individniveau. De første opgørelser af brugen af hjælpemidler fra 77 kommuner forventes offentliggjort ultimo 2017.

Fremadrettet vil der blandt andet være fokus på at indfri følgende mål:

- I 2017 skal det afklares, om der kan etableres en statistik om børn og unge under 18 år med handicap på baggrund af eksisterende dataindberetninger.
- I 2017 skal det undersøges, hvordan indberetninger om personer i stofmisbrugsbehandling kan systematiseres og tilrettelægges på en mere hensigtsmæssig måde.
- Resultaterne af det omfattende sanerings- og tilpasningsarbejde i børnestatistikkerne og statistikken om udsatte voksne og personer med handicap skal implementeres i løbet af 2017 og 2018.
- Stofmisbrugsstatistikken skal i løbet af 2017 og 2018 gennemgå et eftersyn, der skal sikre øget kvalitet i data.
- Der skal i 2017 igangsættes et samarbejde med mindst 15 kommuner, som ønsker at forbedre udvalgte økonomi- og aktivitetsdata, så der i 2020 centralt kan indsamles sammenlignelige personoplysninger om udgifter til ydelser for kommunerne.
- I 2017 skal det afdækkes, hvilke udfordringer der er i forhold til at udvikle et mere retvisende institutionsregister på dagtilbudsområdet.

Yderligere oplysninger

Kontorchef Andreas Klein Eriksen, aer@sm.dk, tlf.: 23 95 11 30

Pressemedarbejder Kristine Korsgaard, krko@sm.dk, tlf.: 41 85 13 26